

ROMSDALSMUSEET 16. februar 2017

Klippfisk:

- Iberiske stor-etarar og energisk entreprenørskap: Christian Johnsen (1828 – 1893), genial grosserar i grenselaus grotid?
- Forskingsprosjekt ved Høgskulen i Volda/Universitetet i Bergen

HØGSKULEN I VOLDA

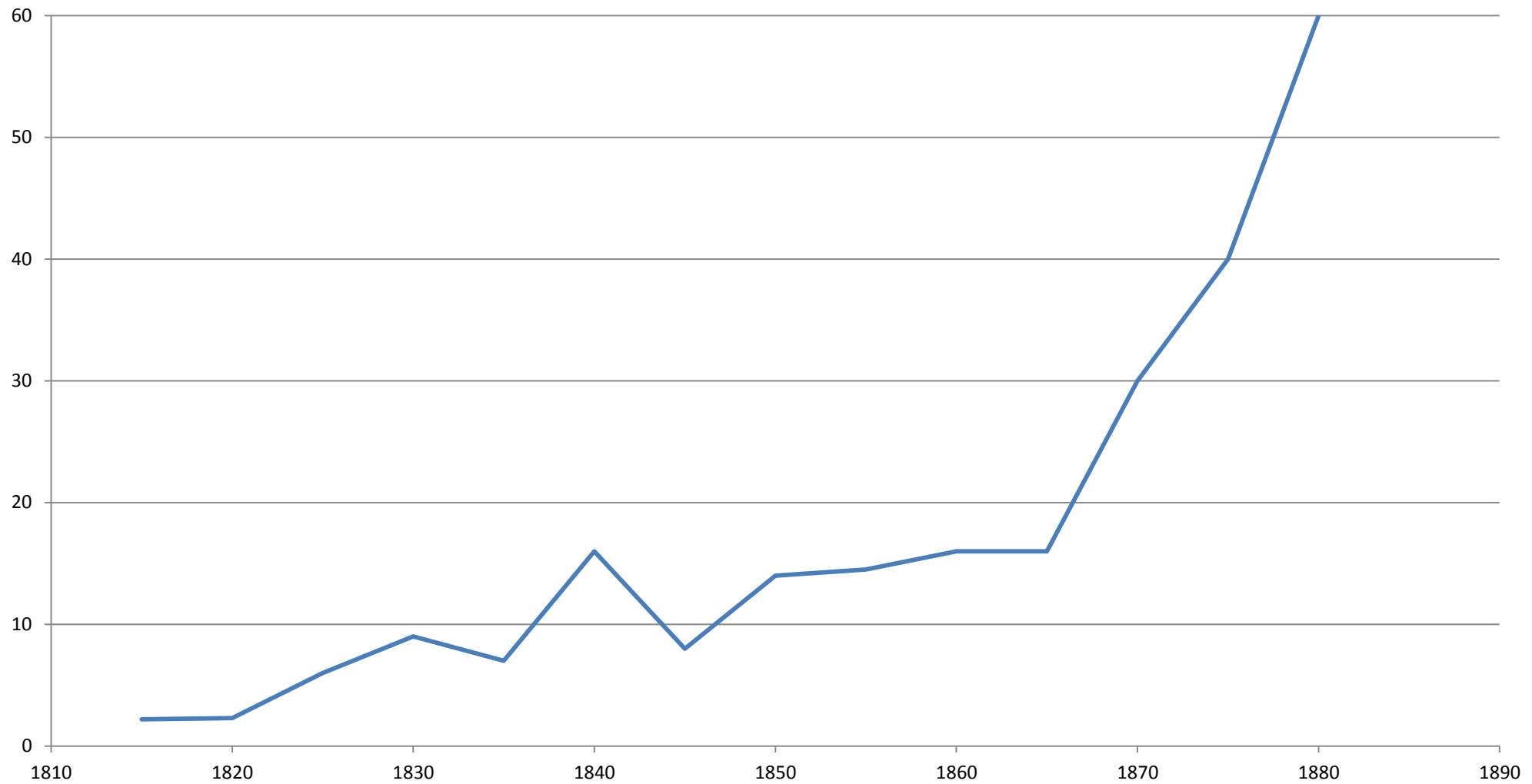
UNIVERSITETET I BERGEN

CHRISTIAN JOHNSEN 1828 - 1893

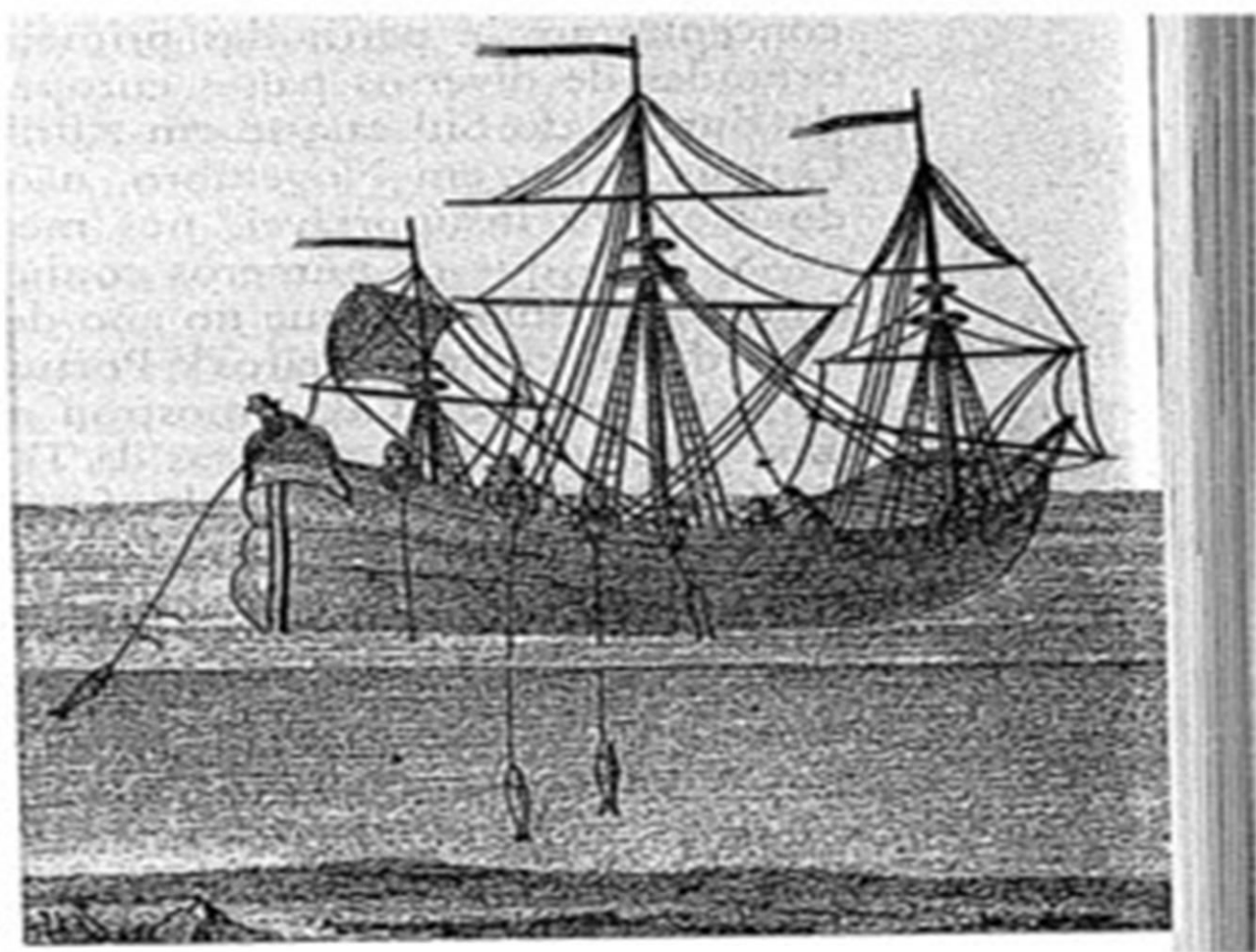
Norsk klippfiskeksport 1815-1880 (i mill.)

— Norsk klippfiskeksport 1815-1880 (i mill.)

Barndomsheimen i Nordborg 1828 - 1844

Johnsens eksportmarknader 1867 - 1873

Transregionalt

- Bilbao 10 000 000 kg
- Barcelona 5 000 000 kg
- Sør-Spania 1 500 000 kg
- Porto 2 400 000 kg
- Lisboa 1 000 000 kg

Internasjonalt

- Havanna 3 000 000 kg
- Montevideo 70 000 kg
- La Guaira 50 000 kg
- Lima 80 000 kg
- Valparaíso 140 000 kg
- Vera Cruz 20 000 kg
- Buenos Aires 90 000 kg
- Rio de Janeiro 600 000 kg
- Manilla 75 000 kg

Konseptet

- Skipsflåte - skipsfartstenester
- Verft (Nedre Kranen) – eigarskap i minst eitt av dei andre to verfta
- Reperban
- Pakkhus
- Fiskever (4 øyar) – Haaholmen, Ringsøen, Koldholmen, Lysøen
- Klippfiskoppkjøp – «slofart»
- Varefrakt
- Klippfiskproduksjon
- Tønnefabrikk (Kristvika)
- Guanofabrikk (Kristvika)
- Fiskelim (Kristvika)

EMULSIÓN DE SCOTT

de ACEITE PURO de

HÍGADO DE BACALAO

PARA

LA TISIS, AFECCIONES DEL PECHO, &c.

Merkevare

INNOVASJONSTYPAR

Nye produkt	Ny produksjonsmetode	Nye forsyningskjeder	Nye marknader	Ny bedriftsorganisering
Fann Johnsen opp nye produkt?	Fann Johnsen fram til nye produksjonsmåtar?	Etablerte Johnsen nye, eller revitaliserte, evt vidareutvikla han forsyningskjeder?	Opna Johnsen nye marknader?	Finst det sport i kjeldene etter korleis han organiserte verksemda – og endra den seg i så fall?

Instrumentelle vilkår for entreprenøren

- **Kapital**
- **Informasjon**
- **Marknad**
- **Interessefellesskap**

Vilkår for politisk entreprenørskap i klippfiskhandelen

BESLUTNINGS- ROM	KOMPETANSE	ARENA	VERTIKALE NETTVERK	YTRINGS- FRIDOM
Formannskap, handelsforeining	Erfarings kunnskap, tilgang til kollektiv maritim kunnskap	Sommarbustad, institusjonsbygg	Arbeid for komitear, utgreiingar, lovforslag, rapportar til styremakter	Brev, artiklar, til sentrale styringsorgan

	Nye produkt	Ny produksjons metode	Ny forsyningskjede	Nye marknader	Ny bedriftsorganisering
ÅLESUND	Reiskap, garn, båt, medisintran, fiskeguano, havfiskeflåte, skarpseilarar	Destilering av tran, fiskeguano-møller Frysing av agn, linefiske	Desentralisert klippfisk-tilverking, damskip til levering av agn, Storeggja, bankfiske, Islandsfiske	Vestindia (klippfisk) , Europa (tran, guano)	
KRISTIANSUND	Blikk-emballering. Trekasser, skarpseilarar,	Linefiske, Tørkemetodar klippfisk til tropiske område, tørking på bjørk,	dampskip levering av agn, sentralisering produksjon, Slofart, Island, Nyfundland	Vestindia, Afrika, Asia, Latin-Amerika (tran, guano, klippfisk)	Spesialisert reknskapsføring

Entreprenørskap i klippfiskhandelen var omfatta av:

- Økonomisk entreprenørskap: innovasjonstypar, instrumentelt fokus.
- Politisk entreprenørskap: rammevilkår, relasjonelt fokus
- Næringsssamarbeid og geografisk konsentrasjon: regionalt økonomisk system

CHRISTIAN JOHNSEN; genial grosserar i grenselaus grotid?

GENIAL GROSSERAR?

- Karaktertrekk: kreativ, nysgjerrig, open.
- Eigenskapar: tole usikkerheit, ha stayerevne og god dømmekraft, finne rett tidspunkt, tole motstand
- Kompetanse: erfaringskompetanse, språk- og kulturkompetanse

GRENESELAUS GROTID?

- Transregional til internasjonal handel
- Frihandel
- Oppgangskonjunkturar for skipsfart og fiskeeksport
- Gunstige biologiske konjunkturar
- Institusjonell utvikling
- Teknologisk utvikling

Vatning og trekjing av klippfisk:

- 2 dagar utvatning, skifte vatnet 2 – 3 gongar per dag. Vatne ut med kjøtet vendt ned – skinnet opp. Den magre delen av fisken kan klare seg med eitt døgn.
- Kok opp vatn og slå det over fisken.
- La fisken trekkje i 20 minutt.
- Sil av vatnet
- Slå over varm mjølk, og la ligge i to timar